

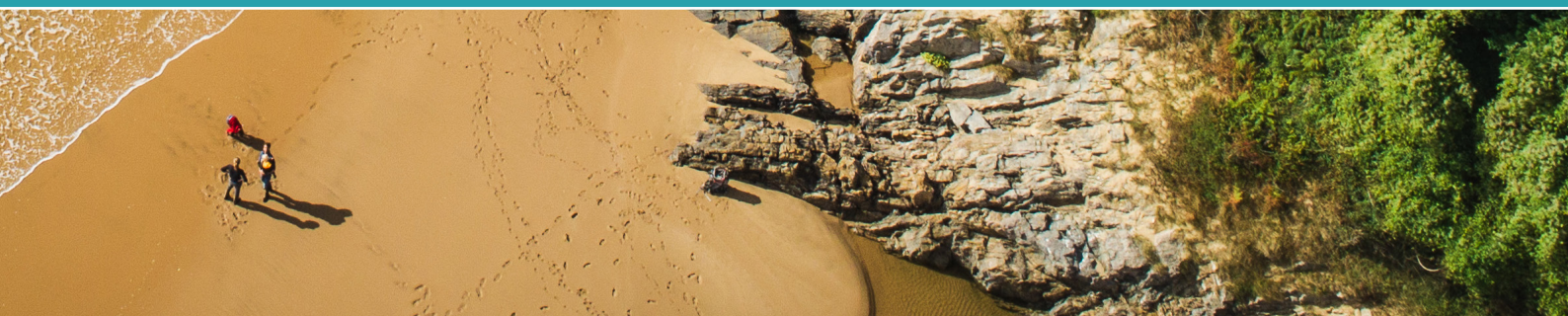

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru – Adroddiad Monitro 2019-2022

Tachwedd 2022

Rhaid i Weinidogion Cymru gyflwyno adroddiad i'r Senedd o leiaf bob 3 blynedd ar effaith Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru. Dyma'r adroddiad cyntaf.

Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru (CMCC) yw'r cynllun morol cyntaf i Gymru; sefydlodd system cynllunio morol newydd sy'n darparu fframwaith statudol lefel uchel ar gyfer penderfyniadau gan awdurdodau cyhoeddus i gefnogi datblygiad cynaliadwy moroedd Cymru. Mae CMCC yn gwneud darpariaeth hefyd ar gyfer deunydd atodol ac offer cynllunio. Mae hyn yn galluogi Llywodraeth Cymru i ddatblygu a chyhoeddi cyfeiriad gofodol ar gyfer datblygu cynaliadwy drwy'r fframwaith cynllunio strategol a sefydlwyd gan CMCC.

Mae Deddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir (2009) (MCAA) yn gosod gofyniad cyfreithiol i fonitro ac adrodd (bob tair blynedd o leiaf) ar y gwaith o weithredu cynlluniau morol i ddeall:

- cyfraniad y Cynllun at gyflawni Amcanion Morol Lefel Uchel (HLMOs) yn Natganiad Polisi Morol y DU;
- cynnydd at sicrhau amcanion y Cynllun;
- effeithiau'r polisïau yn y Cynllun;
- effeithlonrwydd polisïau'r Cynllun o ran sicrhau amcanion y Cynllun.

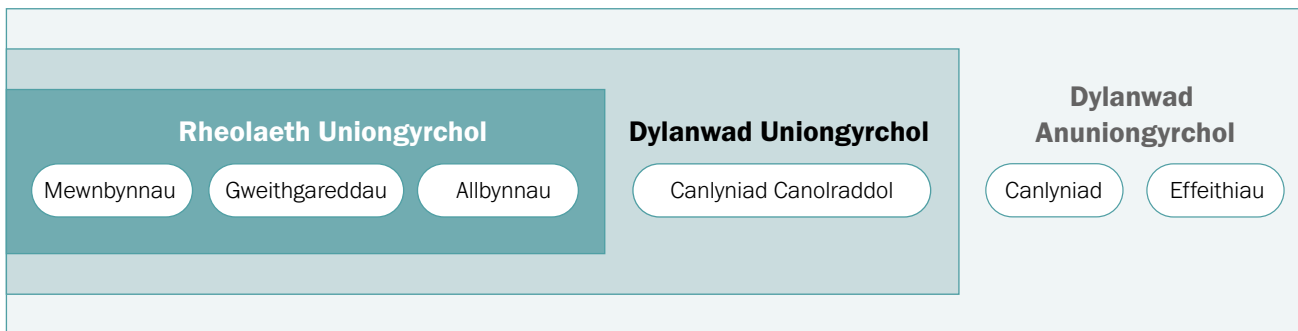
Datblygwyd set o ddangosyddion i helpu gyda'r adroddiad sy'n cwmpasu'r canlynol:

- **Monitro'r broses o wneud penderfyniadau:** dangosyddion i asesu effeithiolrwydd CMCC wrth alluogi cyflawni ei amcanion.
- **Monitro Amcanion/Polisi:** y canlyniadau (effeithiau) yn y byd go iawn y mae polisïau'r Cynllun yn cyfrannu atynt. Lle bo'n berthnasol, mae'r dangosyddion hyn hefyd yn ceisio cwmpasu a yw polisïau'r cynllun yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar gynaliadwyedd yn unol ag Adroddiad yr Arfarniad o Gynaliadwyedd¹ a phroses yr Asesiad Amgylcheddol Strategol (SEA) integredig a wnaed ar gyfer CMCC.

Mae deall union effaith cynllun strategol lefel uchel yn heriol – mae cynllunio morol yn un o lawer o brosesau sy'n effeithio ar ein hardal forol. Mae ystyriaethau cyd-destunol ehangach sy'n berthnasol i'r cynnydd wrth weithredu cynllunio morol yn cynnwys pandemig Covid, y DU yn ymadael â'r Undeb Ewropeaidd, polisi newydd, prosesau cynllunio morol eraill a mesurau a mentrau rheoli morol eraill.

Mae Ffigur 1 yn dangos sut, ar gyfer unrhyw ymyrraeth polisi, mae dylanwad ffactorau allanol ehangach yn cynyddu dros amser ac wrth i gynydd symud o weithgareddau a chynhyrchion (allbynnau) penodol a thuag at effeithiau (canlyniadau ac effeithiau) yr ymyrraeth. Ar gyfer yr adolygiad tair blynedd cyntaf hwn, mae monitro wedi canolbwyntio'n bennaf ar gynydd gyda gweithgareddau, allbynnau a chanlyniadau canolraddol, gan mai dyma'r camau cychwynnol sydd eu hangen ar gyfer gweithredu system rheoli morol dan arweiniad cynllun yn llwyddiannus.

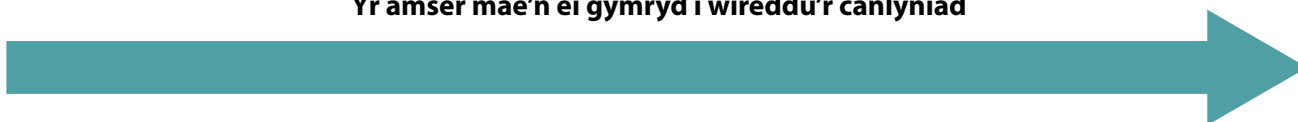
Ffigur 1: Y berthynas rhwng mewnbynnau ac effeithiau mewn ymyrraeth polisi a dylanwad cynyddol ffactorau allanol dros amser

Cyfraniadau gan Ffactorau Allanol

Yr amser mae'n ei gymryd i wireddu'r canlyniad

Ffynhonnell: Three-year Report on the East Inshore and East Offshore Marine Plans for the period 2 April 2017 – 1 April 2020 (publishing.service.gov.uk)

Trosolwg o Gynllun Morol Cenedlaethol Cymru (CMCC)

Cafodd Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru (CMCC) ei fabwysiadu a'i gyhoeddi ar 12 Tachwedd 2019. Mae'n amlinellu polisi Llywodraeth Cymru ar gyfer datblygu cynaliadwy ar ein moroedd. Fel cynllun morol cyntaf Cymru, mae'n cynrychioli dechrau dull strategol dan arweiniad cynllun o reoli adnoddau morol yn gynaliadwy, gan barchu'r amgylchedd a'r defnyddiau sefydledig o'r môr wrth chwilio am fanteision parhaol i genedlaethau'r presennol a'r dyfodol yn sgil cyfleoedd newydd. Mae'n gwneud hynny drwy sefydlu fframwaith cynllunio strategol y bydd cyfeiriad polisi, canllawiau a rhagnodi gofodol pellach yn cael eu hychwanegu ato. Mae hyn yn galluogi Llywodraeth Cymru i ddatblygu a chyhoeddi cyfeiriad gofodol ar gyfer datblygu cynaliadwy, gan fanteisio'n llawn ar bolisi CMCC wrth ymateb i flaenoriaethau sy'n dod i'r amlwg.

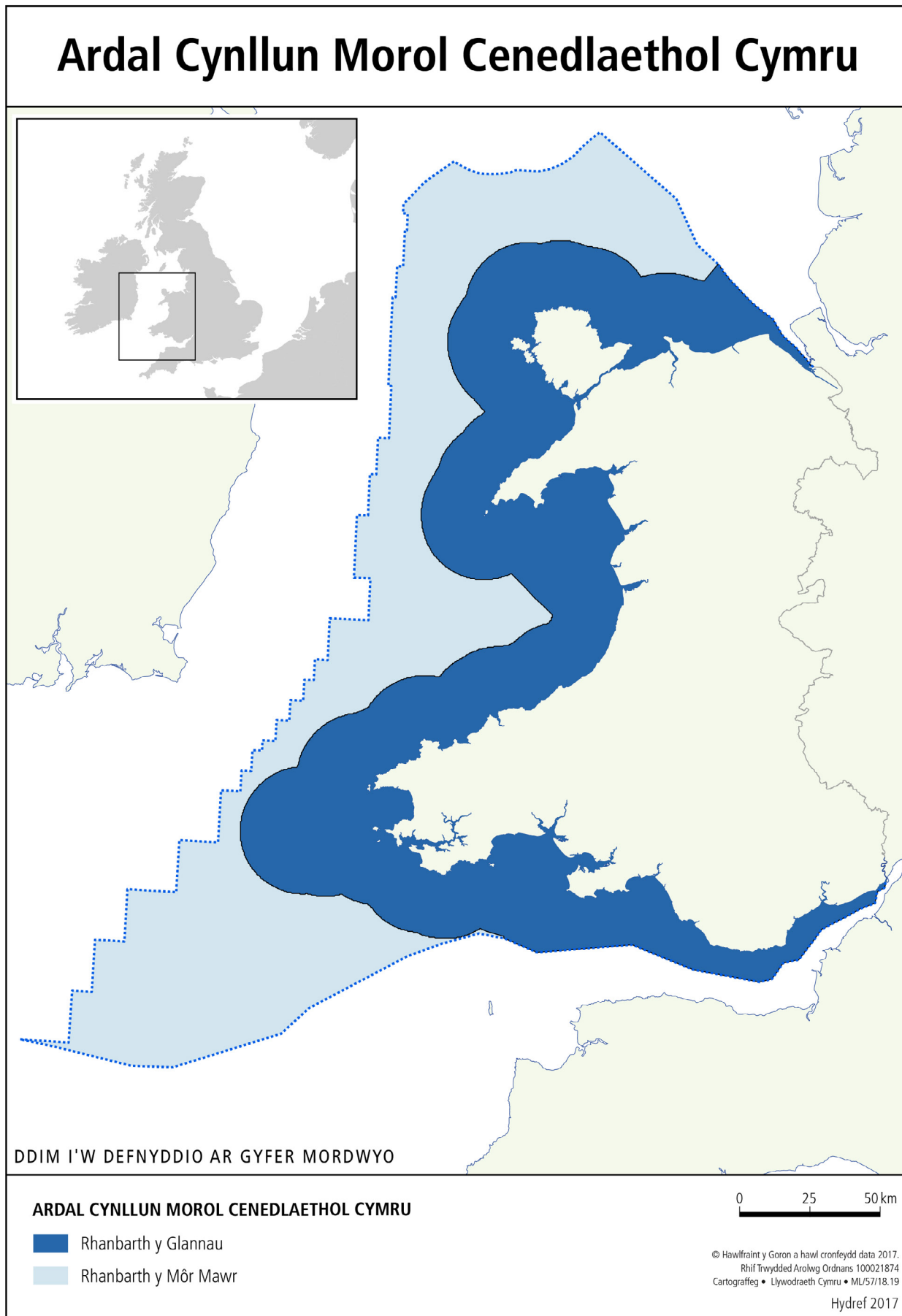
Paratowyd a mabwysiadwyd CMCC o dan MCAA at ddibenion Adran 51 o MCAA ac yn unol ag Atodlen 6 i'r Ddeddf. Paratowyd y Cynllun yn unol â Datganiad Polisi Morol (MPS) y DU (2011) ac mae ei amcanion yn cefnogi HMLOs y DU. CMCC, ar y cyd ag MPS y DU, yw'r dogfennau cynllunio perthnasol ar gyfer ardal y cynllun.

Mae i CMCC yr elfennau canlynol:

- **Gweledigaeth y Cynllun:** y datganiad cyffredinol sy'n disgrifio'r uchelgais ar gyfer cyflwr ardal y cynllun morol yn y dyfodol;
- **13 Amcan y Cynllun:** datganiadau o ganlyniadau a ddymunir neu newidiadau ymddygiadol y mae CMCC yn ceisio eu cyflawni i wireddu Gweledigaeth y Cynllun;
- **11 Amcan y Sector:** datganiadau penodol i'r sector o ganlyniadau a ddymunir;
- **25 Polisi trawsbynciol cyffredinol:** polisiâu sy'n berthnasol i bob sector a gweithgarwch ac yn cefnogi cyflawni Amcanion y Cynllun; a
- **17 Polisi'r Sector:** mae'r rhain yn bolisiâu penodol i'r sector sy'n berthnasol i benderfyniadau sy'n ymwneud â gweithgarwch penodol. Maent yn cynnwys polisiâu ategol a pholisiâu diogelu.

Mae CMCC yn gwneud darpariaeth ar gyfer cyflwyno Hysbysiadau Cynllunio Morol (MPNs) atodol i'r Cynllun, ochr yn ochr â deunydd arall sy'n gysylltiedig â chynllunio. Adeg ysgrifennu hwn, nid oes unrhyw MPNs wedi'u cyhoeddi.

Ffigur 2: Ardal Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru

Gweithredu Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru

Mae CMCC yn cael effaith drwy lywio penderfyniadau awdurdodau cyhoeddus. Mae angen i benderfyniadau awdurdodi neu orfodi a wneir gan Awdurdodau Cyhoeddus sydd â'r potensial i effeithio ar ardal y Cynllun² gyd-fynd ag CMCC, rhaid i benderfyniadau eraill gan awdurdodau cyhoeddus roi sylw i CMCC oni bai bod ystyriaethau perthnasol yn nodi fel arall.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cymryd sawl cam i gefnogi defnyddwyr y cynllun a gweithrediad cymesur y Cynllun, er enghraifft, drwy gynhyrchu canllawiau a datblygu tystiolaeth. Rydym yn gweithio'n agos gyda'n Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid Cynllunio Morol, arbenigwyr o'r diwydiant, rheoleiddwyr morol, y trydydd sector ac eraill, sy'n helpu i lywio cynllunio morol wrth iddo barhau i ddatblygu.

2 [Gweler a58 o Ddeddf y Môr a Mynediad i'r Arfordir \(2009\)](#)

Canfyddiadau

Rydym yn cyflwyno ein canfyddiadau yn yr adroddiad hwn, ceir mwy o fanylion mewn asesiadau technegol manylach a gyhoeddir ochr yn ochr â'r adroddiad hwn.

Nodir ein canfyddiadau ar gyfer pob dangosydd (wedi'u cysylltu â phenderfyniadau, yna wedi'u cysylltu ag amcan/polisi) yn Nhabl 1 a Thabl 2.

Tabl 1: Crynodeb o ganfyddiadau dangosyddion gwneud penderfyniadau

Dangosydd	Ffynhonnell tystiolaeth	Disgrifiad	Cynnydd (RAG)	Hyder
1. Canllawiau ar gael	Llywodraeth Cymru Y rhai sy'n gwneud penderfyniadau Cyrff cyngori	Rhestr o ddogfennau canllawiau sy'n ymwneud ag CMCC sydd ar gael i gefnogi defnyddwyr y cynllun.	Cyfres helaeth o ddeunyddiau ategol ar gael (gweler Ffigur 3).	Uchel
2. Cymhwysio polisi CMCC mewn penderfyniadau perthnasol gan awdurdodau cyhoeddus	Llywodraeth Cymru mewn cysylltiad â'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau	Gwerthusiad o geisiadau i bennu a yw polisiâu CMCC yn cael eu cymhwysio fel rhan o'r broses o wneud penderfyniadau gan awdurdodau cyhoeddus.	Tystiolaeth bod CMCC yn cael ei gymhwysio mwyfwy mewn ceisiadau a phenderfyniadau Trwyddedu Morol.	Canolig
3. Barn rhanddeiliaid ar effeithiolrwydd CMCC wedi'i llywio gan arolwg defnyddwyr	Llywodraeth Cymru Defnyddwyr y cynllun	Ymatebion i arolygon defnyddwyr ar effeithiolrwydd y Cynllun yn dod i law ac yn dangos tueddiadau cadarnhaol.	Rhai safbwyntiau cadarnhaol ar effaith a rôl CMCC, ond safbwyntiau hefyd y gallai fod angen cynllunio mwy rhagnodol.	Isel
4. Cynlluniau cyllid cyhoeddus ar gyfer prosiectau sy'n mynd i'r afael ag addasu i'r newid yn yr hinsawdd/gwydnwch ar yr arfordir yn cyfeirio at CMCC	Llywodraeth Cymru CNC	Tystiolaeth bod cynlluniau grant/cyllid cyhoeddus ar gyfer prosiectau sy'n cefnogi addasu i'r newid yn yr hinsawdd/gwydnwch ar yr arfordir yn nodi polisiâu CMCC.	Rhai enghreifftiau uniongyrchol, ond cyfyngedig, o CMCC yn dylanwadu ar brosesau a blaenoriaethau cyllid cyhoeddus.	Canolig
5. Cynlluniau cyllid cyhoeddus ar gyfer prosiectau adfer a gwella ecosystemau yn cyfeirio at CMCC	Llywodraeth Cymru CNC	Tystiolaeth bod cynlluniau grant/cyllid cyhoeddus ar gyfer adfer/gwella'r amgylchedd arfordirol a morol yn nodi polisiâu CMCC.	Rhai enghreifftiau uniongyrchol, ond cyfyngedig, o CMCC yn dylanwadu ar brosesau cyllid cyhoeddus.	Canolig

Dangosydd	Ffynhonnell tystiolaeth	Disgrifiad	Cynnydd (RAG)	Hyder
6. Datblygu'r sylfaen dystiolaeth	Llywodraeth Cymru CNC	Adroddiad ar ddarparu a chynnal tystiolaeth sy'n gysylltiedig â gweithredu CMCC.	Cynnydd clir o ran deunydd ategol sydd ar gael – Porth Cynllunio Morol, Canllawiau Lleoliadol ar gyfer Sectorau, Byrddau Stori Rheoli Adnoddau Naturiol Morol yn Gynaliadwy (SMMNR).	Uchel
7. Defnydd o ddata cynllunio morol gofodol	Llywodraeth Cymru	Tystiolaeth bod defnyddwyr y cynllun yn cyrchu data gofodol i'w ddefnyddio mewn ceisiadau ac i gefnogi'r broses o wneud penderfyniadau.	Tystiolaeth yn dangos mynediad rheolaidd at y Porth Cynllunio Morol, Byrddau Stori SMMNR a Chanllawiau Lleoliadol ar gyfer Sectorau, er y nodir nad oes meincnod i asesu yn ei erbyn.	Canolig

Mae statws RAG yn dangos cynnydd mewn perthynas â'r gweithgarwch, yr allbwn neu'r canlyniad canolraddol y mae'r dangosydd yn ymwneud ag ef.

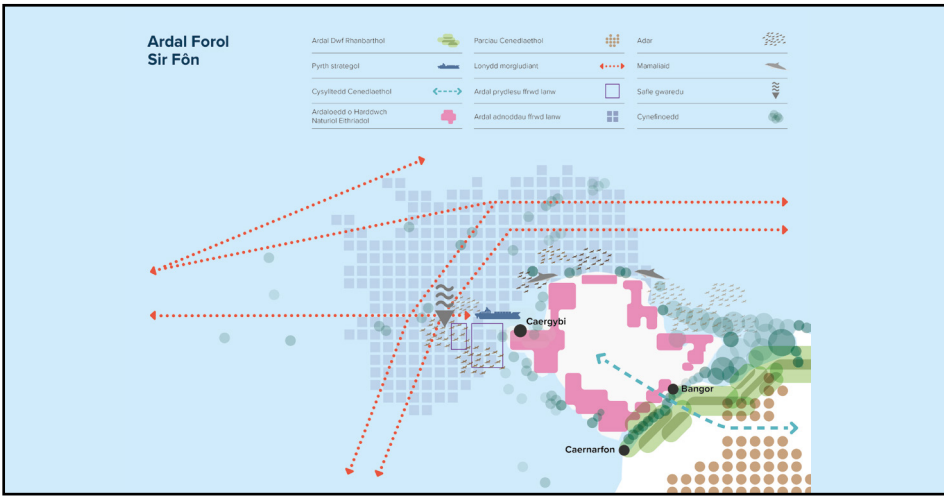
Gwyrdd = cynnydd neu dueddiadau cadarnhaol wedi'u nodi, **Oren** = cynnydd rhannol wedi'i nodi, **Coch** = dim cynnydd wedi'i nodi.

Mae hyder yn dynodi lefel yr hyder o ran asesu cynnydd yn erbyn dangosydd, gan adlewyrchu ffactorau megis cryfder ac argaeledd tystiolaeth ac i ba raddau y gellir defnyddio mesurau uniongyrchol a mesuradwy.

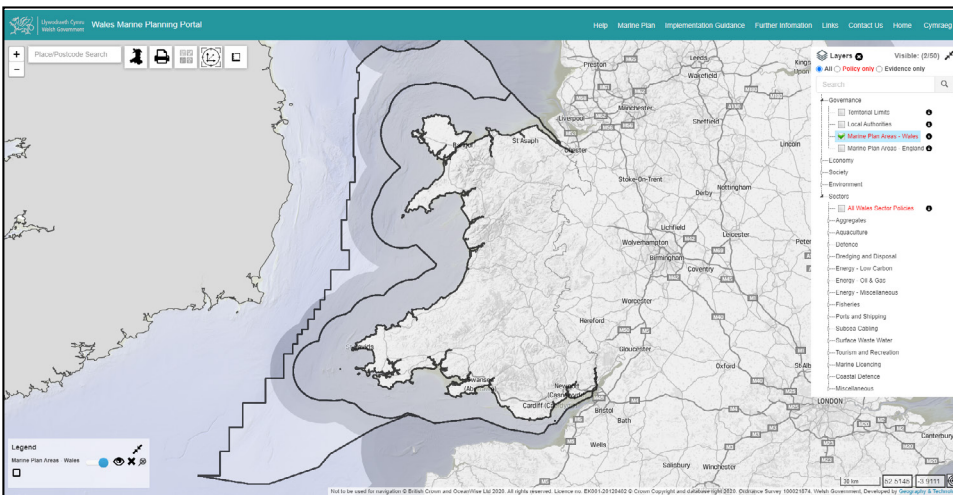
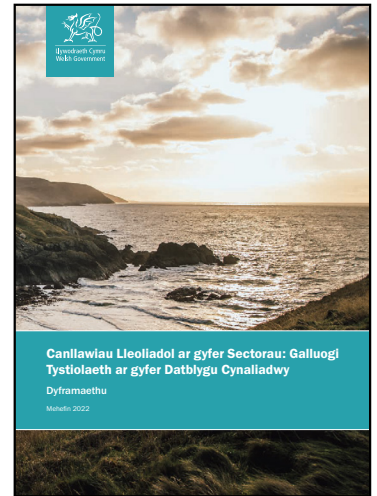
Gan fod y dangosyddion gwneud penderfyniadau yn canolbwyntio ar weithgarwch ar ôl gweithredu CMCC, ystyrir mai'r llinell sylfaen yw sero adeg mabwysiadu'r Cynllun. Yn fras, gellir dangos tystiolaeth o gynnydd da mewn perthynas â'r dangosyddion gwneud penderfyniadau sy'n ymwneud yn arbennig ag amcanion CMCC ynghylch llywodraethu a thystiolaeth dda.

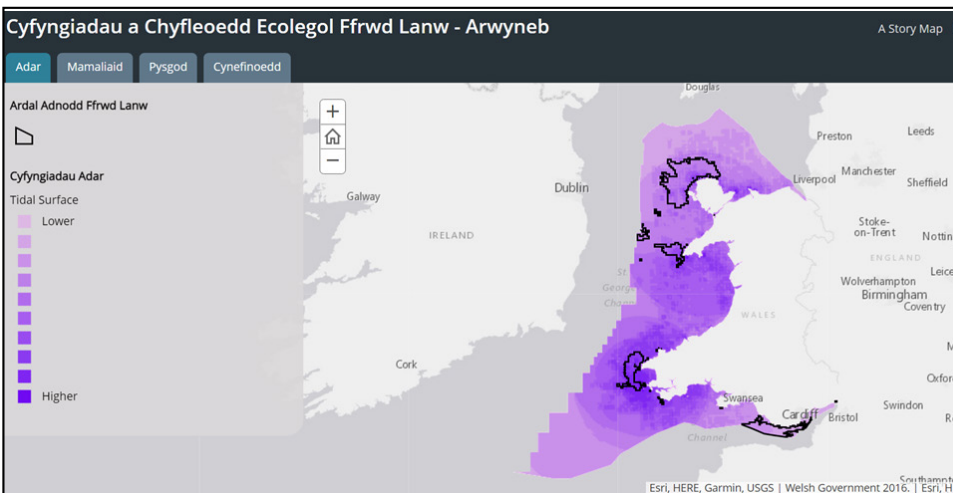
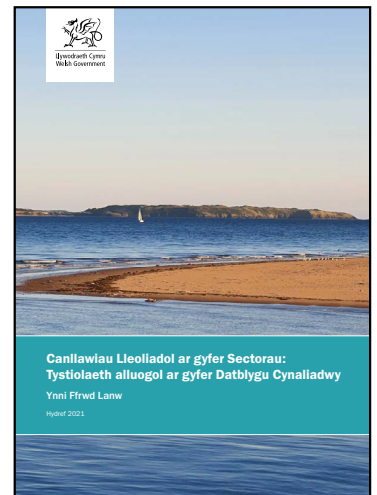
Ffigur 3: Enghreifftiau o ddeunyddiau gwneud penderfyniadau a gynhyrchwyd i gefnogi gweithredu CMCC

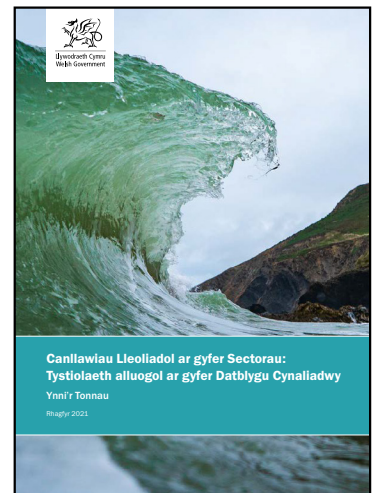
Disgrifiadau lefel uchel o ystyriaethau gofodol

Porth Cynllunio Morol Llywodraeth Cymru

*Byrddau Stori SMMNR
Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru*

Astudiaeth Achos: Egwyddorion Cynghori Morol CNC

Fel prif gynghorydd ar yr amgylchedd ac adnoddau naturiol, mae gan CNC rôl allweddol o ran gweithredu'r polisïau yn CMCC drwy ei waith rheoleiddio, tystiolaeth a chynghori.

Un o agweddau allweddol ar CMCC yw ffocws ar gymesuredd, gan mai nod Llywodraeth Cymru yw i'r Cynllun gyflawni canlyniadau cynaliadwy mewn dull cyson ac effeithlon sy'n lleihau'r baich ar ei ddefnyddwyr.

Gyda chymorth cymrodorion y Sefydliad Rheoli ac Asesu Amgylcheddol (IEMA) mae CNC wedi datblygu cyfres o egwyddorion cynghori i helpu i lywio ei waith drwy ymgorffori dull cymesur yn ei gyngor ar gynllunio a datblygu morol.

Egwyddorion Cynghori Morol CNC:

Ein nod yw darparu cyngor morol a fydd yn cael dylanwad cadarnhaol ar bolisi, cynllunio, datblygu a phenderfynu, i sicrhau bod amgylchedd morol ac adnoddau naturiol Cymru yn cael eu cynnal, eu gwella, a'u datblygu mewn modd cynaliadwy, yn awr ac yn y dyfodol. Bydd ein cyngor yn cydymffurfio â deddfwriaeth berthnasol ac:

1. Yn rhagweithiol, a gyda ffocws ar alluogi i faterion a chyfleoedd amgylcheddol allweddol gael eu hystyried yn y camau cynnar.
2. Yn glir a chryno ac yn ystyried y gynulleidfa darged.
3. Yn adeiladol, amserol a chyson.
4. Yn seiliedig ar wyddoniaeth gadarn a'r dystiolaeth orau sydd ar gael.
5. Yn gymesur i risg cynllun, datblygiad neu weithgaredd.

Mae CNC bellach yn defnyddio'r egwyddorion hyn wrth lunio cyngor a chanllawiau morol. Mae'r egwyddorion wedi cyfrannu hefyd at raglen ehangach o ddatblygu ymhellach y gwasanaeth cynghori morol.

Astudiaeth achos: Cymesuredd wrth wneud penderfyniadau – Trwyddedau Morol Band 1

Er mwyn sicrhau dull ystyriol o gymhwyso CMCC, mae'r Cynllun yn cynnwys polisi sy'n gofyn am dull cymesur a seiliedig ar risg o wneud penderfyniadau er mwyn osgoi baich gormodol a diangen ar reoleiddwyr a diwydiant.

Mae Tîm Trwyddedu Morol CNC, ar ran Gweinidogion Cymru, yn ystyried pob cais ar gyfer gweithgareddau yn yr amgylchedd morol sydd angen trwydded forol. Mae'r ystod o weithgareddau sydd angen trwydded yn eang, o waith cymhleth mawr iawn i waith risg isel llai o faint. Er mwyn sicrhau bod ceisiadau'n cael eu trin mewn modd cymesur, mae ceisiadau am drwyddedau morol yn cael eu dynodi'n weithgareddau Band 1, Band 2 neu Fand 3. Ystyrir bod gweithgareddau Band 1 yn weithgareddau effaith isel neu risg isel, er enghraifft, gosod neu dynnu bwiau neu osod deciau newydd ar bontwân.

O ystyried graddfa fach yr effeithiau sy'n debygol o ddeillio o weithgareddau Band 1, natur risg isel y gwaith, ac yn unol â Pholisi GEN_02 CMCC, mae CNC wedi rhag-sgrinio ceisiadau Band 1. Mae'r dull hwn yn caniatáu i CNC ddod i'r casgliad bod yr holl weithgareddau Band 1 yn cydymffurfio â pholisïau CMCC a, chyn belled â bod meini prawf penodol yn cael eu bodloni, nad oes angen ystyriaeth fanylach o CMCC ar gyfer y trwyddedau hyn.

Astudiaeth achos: Prosiectau CNC i Gefnogi Rheoli Ecosystemau Morol ac Arfordirol yn Gynaliadwy

Adfer cynefinoedd morol ac arfordirol yng Nghymru: adnabod cyfleoedd a manteision gofodol³ – mae'r astudiaeth hon yn nodi lleoliadau a all fod yn addas ar gyfer adfer chwe chynefin naturiol a phwysig yng Nghymru: fflatiau llaid rhynglanwol, morfeydd heli arfordirol, gwelyau morwellt, gwelyau cregyn dilyw, riffiau'r mwydyn crwybr a chynefinoedd wystrys brodorol. Mae'r canlyniadau yn gam cyntaf tuag at gynllun gofodol posibl ar gyfer adfer y môr a'r arfordir yng Nghymru sy'n gallu llywio ystyriaethau cynllunio morol yn y dyfodol. Mae'r cymorth polisi sydd wedi'i gynnwys yn CMCC i adfer cynefinoedd morol ac arfordirol yn cael ei gydnabod gan yr astudiaeth.

Prosiect Eco-wella – Mae CNC wedi bod yn gweithio gydag ARUP a staff o'r Prosiect Ecostructure i edrych ar ddichonoldeb gosod/ôl-osod gwelliannau ecolegol i strwythurau amddiffyn rhag llifogydd arfordirol a reolir gan CNC. Mae'r prosiect wedi helpu i ddwyn ynghyd dystiolaeth allweddol a nodi cyfleoedd a rhwystrau i gyflawni. Yn fwy diweddar, mae'r gwaith wedi'i ehangu i weithio gyda phartneriaid sydd hefyd yn rheoli strwythurau arfordirol. Lluniwyd canllawiau ar welliannau arfordirol a phhecyn cymorth hyfforddi cysylltiedig i ddarparu gwybodaeth a thystiolaeth y gellir ei dangos o fanteision a gwerth am arian defnyddio gwelliannau ecolegol mewn cynlluniau amddiffyn rhag llifogydd arfordirol. Mae'r canllawiau'n nodi CMCC fel sbardun polisi ar gyfer cynnwys gwelliannau.

Astudiaeth achos: Tystiolaeth i gefnogi gwneud penderfyniadau integredig mewn perthynas â moroedd Cymru

Mapiodd y prosiect **Rheoli Adnoddau Naturiol Morol yn Gynaliadwy (SMMNR)**⁴ adnoddau naturiol a sensitifrwydd ac ystyriaethau amgylcheddol cysylltiedig mewn perthynas â'r sectorau ffrwd lanw, ynni'r tonnau a dyframaethu. Yn benodol, archwiliodd sut y gall dosbarthiad adnoddau a'r defnydd posibl ohonynt ymwneud ag Ardaloedd Morol Gwarchoddedig (MPAs), a chynefinoedd a rhywogaethau sensitif eraill, gan nodi cyfleoedd posibl ar gyfer datblygu cynaliadwy ar yr un pryd.

Prif allbwn y prosiect SMMNR yw mapio amgylcheddol ar ffurf byrddau stori ar-lein a pheynnau tystiolaeth⁵ ar gyfer y sectorau ffrwd lanw, ynni'r tonnau a dyframaethu. Ar gyfer pob sector ffocws, mae'r byrddau stori ar-lein yn mapio adnoddau naturiol a chyfleoedd amgylcheddol a sensitifrwydd cysylltiedig, gyda chymorth sylwadau ar ystyriaethau ecolegol allweddol. Mae'r byrddau stori hefyd yn rhoi gwybodaeth gyd-destunol am bolisi, deddfwriaeth a ffynonellau canllawiau perthnasol a throsolwg o gydsynio, cydsyniadau allweddol ac ystyriaethau amgylcheddol sy'n berthnasol i'r sector.

Derbyniodd y project SMMNR gyllid drwy Gronfa'r Môr a Physgodfeydd Ewrop (EMFF, a ariennir gan yr Undeb Ewropeaidd a Llywodraeth Cymru). Mae'n rhan o waith ehangach i ddatblygu dull gofodol o gynllunio morol a gweithredu Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru, gan gynyddu ein dealltwriaeth o ddsbarthiad gofodol adnoddau naturiol morol a'r cyfleoedd a'r cyfyngiadau cysylltiedig mewn perthynas â'u defnydd cynaliadwy.

Ffigur 4: Byrddau stori SMMNR wedi'u paratoi gan ABPmer a Llywodraeth Cymru

Collection

Pecyn Tystiolaeth Ffrwd Lanw

Rheoli Adnoddau Naturiol Morol mewn Modd Cynaliadwy

[Get started](#)

1 Cyflwyniad Cyffredinol

2 Cyflwyniad i'r Sector

3 Polisi a Deddfwriaeth

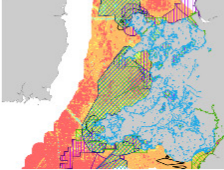
4 Cydsynio i Ynni Ffrwd Lanw

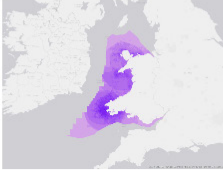
5 Canllawiau Pethnasol

6 Ardaloedd Adnodd Ynni Ffrwd Lanw

7 Data

8 Mapio Cyfleoedd Ecolegol a Chyfyngiadau

9 Gwybodaeth Ehangach

Ffynhonnell: ABPmer a Llywodraeth Cymru

4 [Rheoli adnoddau naturiol morol yn gynaliadwy | LLYW.CYMRU](#)

5 [Pecynnau Tystiolaeth Forol | LLYW.CYMRU](#)

Tabl 2: Crynodeb o ganfyddiadau'r dangosyddion amcan/polisi

Dangosydd	Ffynhonnell tystiolaeth	Disgrifiad	Cynnydd (RAG)	Hyder
8. Gweithgarwch effeithiol neu ddiogelu adnoddau	Penderfyniadau awdurdodau cyhoeddus	Tystiolaeth o ble mae penderfyniadau wedi hwyluso ystyried prosiect â chydysyniad, gweithgarwch sefydledig neu ddiogelu adnoddau.	Ychydig o dystiolaeth sydd hyd yma o effaith polisiâu diogelu a chydfodolaeth ar benderfyniadau.	Canolig
9. Datblygu ein dealltwriaeth o GYG (gwerth ychwanegol gros) Morol yng Nghymru ac 10. o Gyflogaeth Forol yng Nghymru	Llywodraeth Cymru	Crynodeb o ddealltwriaeth o GYG morol blynyddol Cymru a chyflogaeth ar gyfer sectorau morol allweddol.	Bylchau a chyfyngiadau data sylweddol wedi'u nodi ar gyfer y data sy'n ymwneud â GYG a chyflogaeth forol Cymru.	Isel
11. Graddfa'r sector ynni adnewyddadwy	Llywodraeth Cymru Ynni Môr Cymru	Adrodd ystadegau ar nifer a maint y datblygiadau ynni adnewyddadwy sydd wedi'u gosod.	Cyfnod wedi gweld twf a buddsoddiad parhaus yn y sector ynni adnewyddadwy yn ei gyfanrwydd, gydag ehangiad technolegau presennol ac ymddangosiad sectorau newydd.	Uchel
12. Nifer a gwerth yr ymweliadau twristiaeth ag arfordir Cymru	Llywodraeth Cymru, CNC, ALLau	Ystadegau cryno ar faint a gwerth ymweliadau twristiaeth ag arfordir Cymru.	Mae pandemig COVID-19 wedi arwain at darfu sylweddol ar y sector twristiaeth yn ystod y cyfnod adolygu a hefyd wedi effeithio ar argaeledd data ar gyfer y dangosydd hwn.	Canolig
13. Defnydd hamdden o'r amgylchedd morol	Llywodraeth Cymru, CNC, ALLau	Crynodeb o'r ddealltwriaeth bresennol o ddefnydd hamdden o'r amgylchedd morol ac arfordirol yng Nghymru.	Ar hyn o bryd, nid oes llinell sylfaen gyson ar gael ar gyfer gweithgarwch hamdden ar gyfer ardal cynllun morol Cymru ond mae gwaith yn mynd rhagddo i wella'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer y sector hwn.	Isel

Dangosydd	Ffynhonnell tystiolaeth	Disgrifiad	Cynnydd (RAG)	Hyder
14. Asedau Hanesyddol	Penderfyniadau awdurdodau cyhoeddus	Cymhwyso polisi Asedau Hanesyddol mewn penderfyniadau perthnasol.	Mae gweithredu'r polisiâu treftadaeth yn cael ei gefnogi gan gyrff cyngori perthnasol, sydd yn cefnogi ystyriaeth y polisiâu hyn mewn penderfyniadau gan rai awdurdodau cyhoeddus.	Canolig
15. Cydymffurfio â pholisiâu'r Cynllun Rheoli Traethlin (SMP)	Penderfyniadau awdurdodau cyhoeddus	Adolygiad o geisiadau perthnasol a'u cydymffurfiaeth â pholisiâu SMP.	Mae holl benderfyniadau Trwyddedu Morol perthnasol CNC ar gyfer 2021-2022 wedi cydymffurfio â pholisi SMP.	Canolig
16. Statws Amgylcheddol Da (GES) Strategaeth Forol y DU	Strategaeth Forol y DU, Llywodraeth Cymru, CNC	Adolygiad o gynnydd tuag at dargedau neu gyflawni GES o dan Strategaeth Forol y DU ar gyfer y disgrifyddion canlynol: 16a Rhywogaethau Estron Goresgynnol (INNS) 16b Sbwriel môr 16c Statws poblogaethau pysgod masnachol.	Data sylfaenol ar gyfer ardal forol Cymru wedi'i nodi ar gyfer y disgrifyddion hyn o dan y Strategaeth Forol. Dim ond ar gyfer sbwriel môr y mae data ar gyfer y cyfnod adolygu ar gael.	Isef
17. Aseidiadau o gyflwr y safle dynodedig	CNC	Adolygiad o allbynnau aseidiadau o gyflwr safleoedd dynodedig.	Mae llinell sylfaen ar gyfer y dangosydd hwn ar gael, ond nid oes gwybodaeth ychwanegol ar gyfer y cyfnod adolygu tair blynedd cyntaf.	Isef

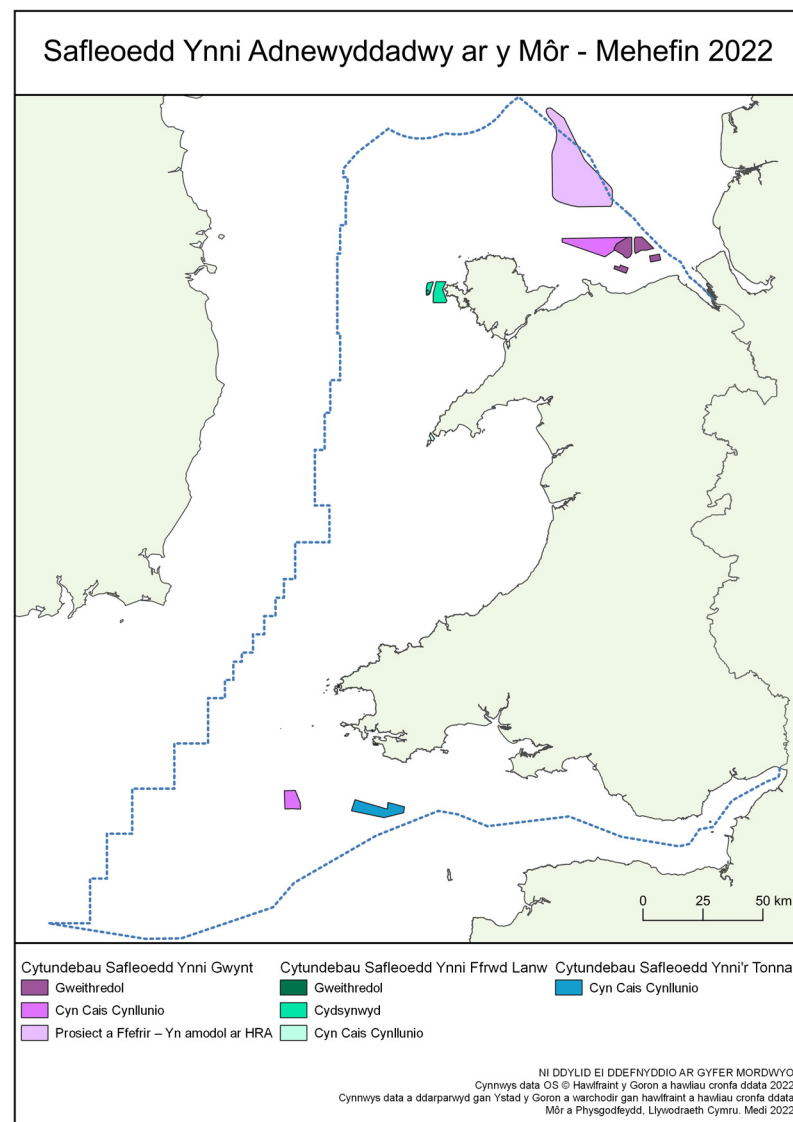
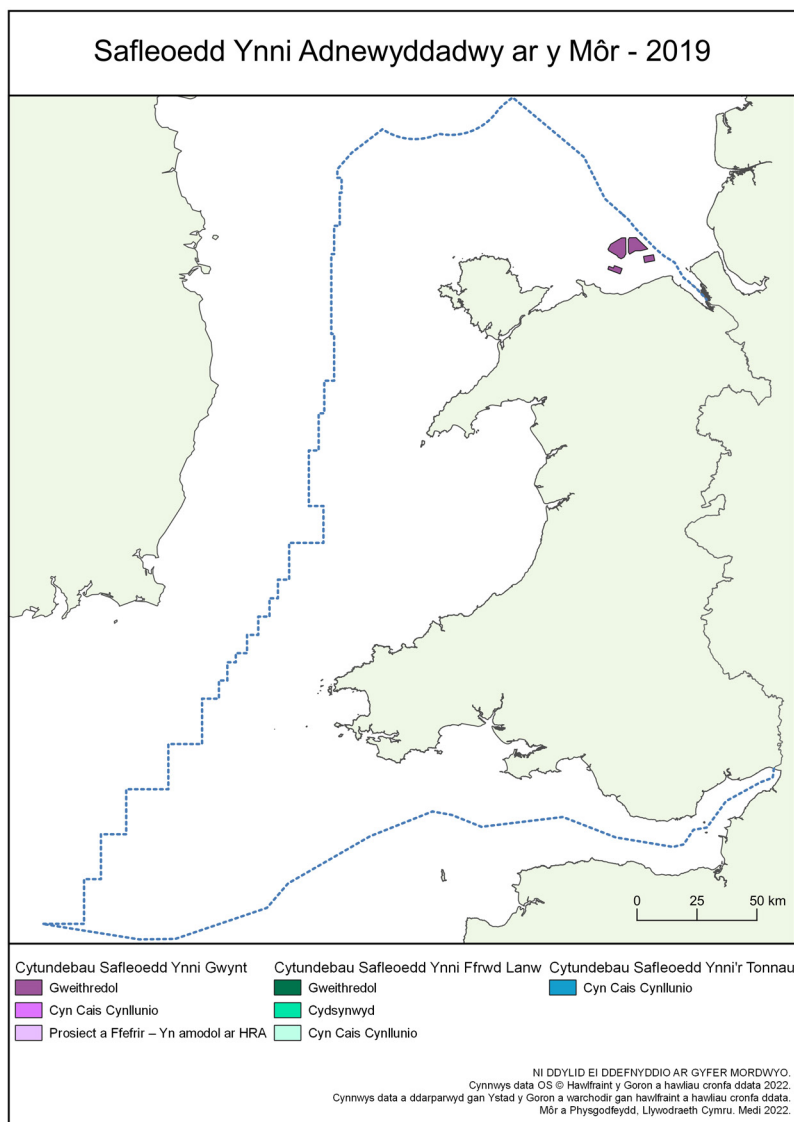
Mae statws RAG yn dangos cynnydd mewn perthynas â'r gweithgarwch, yr allbwn neu'r canlyniad canolraddol y mae'r dangosydd yn ymwneud ag ef.

Gwyrdd = cynnydd neu dueddiadau cadarnhaol wedi'u nodi, **Oren** = cynnydd rhannol wedi'i nodi, **Coch** = dim cynnydd wedi'i nodi.

Mae hyder yn dynodi lefel yr hyder o ran asesu cynnydd yn erbyn dangosydd, gan adlewyrchu ffactorau megis cryfder ac argaeledd tystiolaeth ac i ba raddau y gellir defnyddio mesurau uniongyrchol a mesuradwy.

Ar y cyfan, mae'r dangosyddion amcanion/polisi hyn yn awgrymu bod rhywfaint o gynnydd wedi'i wneud mewn perthynas â chanlyniadau sy'n cefnogi amcanion CMCC ar gyfer ynni adnewyddadwy, yr amgylchedd hanesyddol ac addasu arfordirol. Fodd bynnag, ychydig iawn o gynnydd sydd wedi'i wneud ar gyfer rhai meysydd polisi.

Ffigur 5: Mapiau yn dangos lleoliad datblygiadau, prydlesi a pharthau arddangos ynni adnewyddadwy morol 2019 a 2022

Astudiaeth achos: Sensitifrwydd Morwedd i Effeithiau Gweledol Datblygiadau Ynni Gwynt ar y Môr yn Ardal Cynllun Morol Cymru

Roedd yr Arfarniad Cynaliadwyedd ar gyfer CMCC yn rhagweld effaith negyddol sylweddol bosibl ar dirwedd a morwedd gan ddatblygiadau gwynt ar y môr yn Ardal Forol Cymru.

Yn 2018, wrth baratoi ar gyfer CMCC a'r rownd Prydlesu Gwynt ar y Môr Rownd 4 arfaethedig, comisynodd CNC asesiad strategol a phroses mapio ardaloedd o sensitifrwydd gweledol i ddatblygiadau ffermydd gwynt ar y môr o amgylch arfordir Cymru. Nod y prosiect oedd gwella'r sylfaen dystiolaeth a diweddarau canllawiau i adlewyrchu graddfa debygol datblygiadau ffermydd gwynt newydd ar y môr.

Cynhyrchwyd allbynnau terfynol mewn tair rhan:

1. Canllaw cyflym effeithiau gweledol yn dangos y pellteroedd a argymhellir o Barciau Cenedlaethol ac Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol mewn perthynas â gwahanol uchderau tyrbinau hyd at 350m i bwynt uchaf y llafnau.⁶
2. Egwyddorion canllaw i leihau effeithiau gweledol tyrbinau gwynt yn y morwedd.⁷
3. Asesiad sensitifrwydd morwedd ar gyfer ffermydd gwynt ar y môr yn nyfroedd Cymru.⁸

Mae'r adroddiadau hyn yn cefnogi Canllawiau Gweithredu ar gyfer CMCC (paragraffau 112-113) sy'n pwysleisio bod osgoi, lleihau a lliniaru effaith ar y morwedd yn fwyaf effeithiol yng nghanau cynnar prosiect, neu wrth ddatblygu opsiynau cynllun.

Nododd adroddiad Adborth Cryno Ystad y Goron⁹ ar gyfer Rownd 4 y pryderon sylweddol a godwyd mewn perthynas â morwedd mewn perthynas â rhanbarth Ynys Môn. Arweiniodd adolygiad o'r dystiolaeth uchod a ddarparwyd gan CNC at addasu cyrhaeddiad gofodol rhanbarth Ynys Môn yn sylweddol, gan ddangos sut y gall polisi a thystiolaeth lefel cynllun helpu i gefnogi canlyniadau datblygu cynaliadwy cadarnhaol.

6 www.cdn.cyfoethnaturiol.cymru/media/689503/eng-evidence-report-315-seascape-and-visual-sensitivity-to-offshore-wind-farms-in-wales.pdf

7 www.cdn.cyfoethnaturiol.cymru/media/689506/eng-evidence-report-330-seascape-and-visual-sensitivity-to-offshore-wind-farms-in-wales-copy.pdf

8 www.cdn.cyfoethnaturiol.cymru/media/689508/eng-evidence-report-331-seascape-and-visual-sensitivity-to-offshore-wind-farms-in-wales.pdf

9 [3994-TCE-R4 Document covers-V7.indd \(thecrownestate.co.uk\)](#)

Astudiaeth achos: Cymhwyso rheolaeth addasol i alluogi defnyddio technolegau ynni adnewyddadwy newydd

Mae'r amgylchedd morol yn gymhleth a deinamig, sy'n golygu bod llawer o effeithiau datblygiadau yn anhysbys. Gall rheoli addasol ganiatáu i ddatblygiadau gael eu cydsynio pan nad oes cymaint o ddealltwriaeth o'r effeithiau amgylcheddol. Mae'n ddull systematig, ailadroddus o ddysgu drwy wneud ac addasu wrth i chi ddysgu, gyda dulliau cadw cydbwysedd priodol i ddiogelu'r amgylchedd.

Ar gyfer rhai datblygiadau, megis ynni adnewyddadwy morol, gall rheoli addasol alluogi defnydd drwy helpu i leihau'r risgiau sy'n gysylltiedig ag ansicrwydd. Gall hefyd gynyddu ein dealltwriaeth o effeithiau datblygu ar yr amgylchedd. Yn ddiweddar, mae CNC wedi cyhoeddi canllawiau ar ddefnyddio rheolaeth addasol ar gyfer datblygiadau morol¹⁰ i gefnogi'r dull hwn ac yn unol â pholisi CMCC.

Prosiect Parth Arddangos ynni ffrwd lanw oddi ar Ynys Gybi, Ynys Môn, yw Morlais. Cafodd y prosiect gydsyniad gan Lywodraeth Cymru o dan y Ddeddf Trafnidiaeth a Gwaith a thrwydded forol gan Cyfoeth Naturiol Cymru ym mis Rhagfyr 2021. Mae'r prosiect yn cael ei gyflwyno fesul cam a bydd yn tyfu'n raddol dros amser tuag at gapasiti cynhyrchu o 240MW – gan fonitro a lliniaru unrhyw effeithiau posibl wrth iddo gael ei ddatblygu gan ddefnyddio dull rheoli addasol.

Fel y nodwyd yn Llythyr Penderfyniad y Gweinidog ar gyfer Parth Arddangos Morlais¹¹, mae CMCC yn darparu cymorth polisi ar gyfer prosiectau ynni adnewyddadwy cynaliadwy ac yn mynd i'r afael â'r rhwystr posibl i dwf cynaliadwy yn y sector o ystyried yr ansicrwydd ynghylch effeithiau technolegau newydd yn yr amgylchedd morol. Mae'r Cynllun yn nodi y dylid cefnogi a hwyluso'r defnydd o barthau arddangos drwy ddefnyddio dull cydsynio sy'n seiliedig ar risg, gan ddefnyddio rheolaeth addasol lle bo hynny'n angenrheidiol ac yn briodol ar gyfer rheoli effeithiau sy'n anodd eu rhagweld wrth wneud penderfyniadau, yn unol â pholisi SCI_01 CMCC.

10 [Cyfoeth Naturiol Cymru | Defnyddio rheolaeth addasol ar gyfer datblygiadau morol](#)

11 llw.cymru/sites/default/files/publications/2021-12/arddangos-arfaethedig-morlais-llythyr-penderfyniad-gweinidogion-cymru.pdf

Astudiaeth achos: Mapio Gweithgareddau Cymru (WAM)¹²

Mae prosiect Mapio Gweithgareddau Cymru (WAM) yn astudiaeth gan Fforwm Arfordirol Sir Benfro (PCF) i fath, dosbarthiad a dwyster y gweithgareddau hamdden a gynhelir ar Arfordir y De-Orllewin. Mae'n cynnwys gwybodaeth am faterion seilwaith a rheoli perthnasol. Dechreuodd WAM yn 2008, a chafodd ei ddiweddarau yn 2019.

Dyma amcanion y prosiect:

- cael dealltwriaeth glir o'r gweithgareddau hamdden allweddol o fewn ardal yr astudiaeth;
- penderfynu ar faint a dosbarthiad y gweithgareddau allweddol fesul safle;
- pennu effeithiau negyddol gwirioneddol a chanfyddedig gweithgareddau ar safle o ran diogelwch yr amgylchedd, y gymuned a phobl a nodi gwrthdaro rhwng defnyddwyr;
- nodi'r pwysau mwyaf ar yr adnodd, gan gynnwys effeithiau ar safleoedd dynodedig a rhywogaethau a warchodir;
- rhoi syniad o dueddiadau tebygol yn y dyfodol; a
- nodi cyfleoedd hamdden.

Mae allbynnau o'r prosiect yn cynnwys system fapio ar-lein sy'n dangos lleoliad a dwyster gwahanol weithgareddau hamdden o amgylch yr arfordir. Mae PCF hefyd wedi defnyddio'r wybodaeth a gasglwyd i gynnal Astudiaeth Effaith Hamdden i fapio'r risg gronnu bosibl i nodweddion cadwraeth forol o ganlyniad i weithgareddau hamdden ar draws y De-orllewin, a bydd hefyd yn treialu astudiaethau sy'n edrych ar werth gweithgareddau unigol i'r economi leol.

Mae sefydliadau partner wedi tynnu ar y dystiolaeth a nodwyd gan y prosiect ar gyfer amrywiaeth o ddefnyddiau, gan gynnwys:

Fel y sylfaen dystiolaeth ar gyfer Cynllun Hamdden¹³ Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro (PCNPA).

Llywio'r agweddau hamdden a mynediad ar y Cynllun Rheoli ar gyfer Safle Morol Ewropeaidd Bae ac Aberoedd Caerfyrddin.

Cynnwys ym Mhecyn Cymorth Rheoli Cyrchfannau Llywodraeth Cymru sy'n edrych ar reoli cyrchfannau twristiaeth yn gynaliadwy ledled Cymru.

¹² www.walesactivitymapping.org.uk/about/

¹³ www.walesactivitymapping.org.uk/uses/recreation-plan/

Astudiaeth achos: Defnyddio technoleg i helpu pobl i ddysgu mwy am archaeoleg arfordirol a rhynglanwol Arfordir Cymru

Mae Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru (CBHC) wedi cyfrannu at yr ap ffôn symudol Crwydro Arfordir Cymru¹⁴ a lansiwyd yn ddiweddar i helpu pobl i ddarganfod a dysgu mwy am archaeoleg arfordirol a rhynglanwol arfordir Cymru. Yn ogystal â darparu gwybodaeth am draethau o amgylch Cymru a chaniatáu i ddefnyddwyr olrhain eu cynnydd ar hyd Llwybr Arfordir Cymru, mae'r ap bellach yn rhoi gwybodaeth am wahanol fathau o safleoedd archaeolegol, o longddrylliadau i dirweddau tanddwr, yn ogystal ag amlygu dros drigain o safleoedd, gyda mwy i'w hychwanegu, y gellir eu cyrraedd yn rhwydd o Lwybr Arfordir Cymru. Mae'n tynnu ar wybodaeth a delweddau sydd ar gael ar Coflein, cronfa ddata ar-lein CBHC, ac mae'n rhoi gwybodaeth ar sut i ymddwyn yn gyfrifol o amgylch asedau hanesyddol. Mae'r ap Crwydro Arfordir Cymru hefyd yn caniatáu i ddefnyddwyr roi gwybod am unrhyw safleoedd archaeolegol newydd neu annisgwyl y maent yn eu gweld. Mae annog y cyhoedd i roi gwybod pan fydd olion archaeolegol newydd yn dod i'r amlwg, neu'n ymddangos/diflannu'n sydyn, yn rhan hanfodol o reoli ein treftadaeth ddiwylliannol a rennir.

Casgliadau a chamau nesaf

Mae deall effaith CMCC yn y byd go iawn yn heriol o ystyried natur lefel uchel ac eang y polisi cynllunio y mae'n ei nodi. Mae hyn i'w ddisgwyl; o ystyried natur newydd y Cynllun, rhagwelir y bydd y system rheoli morol gyffredinol yn cymryd amser i ailosod ei hun tuag at wneud penderfyniadau dan arweiniad y cynllun. Mae'r rhan fwyaf o'r dystiolaeth sydd ar gael mewn perthynas ag effeithiolrwydd CMCC yn ansoddol. Mae hyn yn gyson â chanfyddiadau adroddiadau cynllun morol eraill ledled y DU.

Mae tystiolaeth dda bod cynnydd yn cael ei wneud o ran gweithredu'r Cynllun, gan gynnwys drwy ddarparu offer gofodol newydd a chanllawiau sy'n gysylltiedig â chynllunio. Roedd y dangosyddion gwneud penderfyniadau yn sero i bob pwrpas adeg mabwysiadu'r Cynllun ac mae arwydd clir bod cynnydd wedi'i wneud drwy ddarparu deunyddiau cynllunio atodol. Fodd bynnag, nid yw pennu effeithiolrwydd y deunyddiau hyn wrth gefnogi polisi'r Cynllun yn syml. Mae ymatebion i'r arolwg defnyddwyr yn dangos awydd am gynllunio mwy rhagnodol yn ofodol sy'n cyd-fynd yn well â'r system ddaearol ac sy'n parhau i fod yn sbardun ar gyfer casglu tystiolaeth, yn enwedig mewn perthynas â'r amgylchedd. Ychydig iawn o dystiolaeth sydd bod y Canllawiau Gweithredu ategol yn cael eu cymhwyso'n rheolaidd a dim ond yn ddiweddar mae'r Canllawiau Lleoliadol ar gyfer Sectorau a thystiolaeth ofodol arall wedi bod ar gael, felly efallai y bydd unrhyw adroddiad yn y dyfodol yn gallu penderfynu ar werth y dystiolaeth ategol hon yn well.

Yn anecdotiaidd, mae enghreifftiau helaeth o'r manteision mae CMCC wedi'u cyflwyno o ran annog cydweithio ac integreiddio rhwng meysydd polisi a phrosesau rheoli.

O ran newid mesuradwy, mae tuedd glir bod CMCC yn dod yn nodwedd reolaidd wrth wneud penderfyniadau yn ymwneud â Thrwyddedau Morol. Mae CMCC yn cael ei ddefnyddio fwyfwy ym mhroses gwneud penderfyniadau awdurdodau cyhoeddus mewn perthynas â chydysyniad morol ac mae tystiolaeth dda hefyd fod y Cynllun yn dylanwadu ar ddulliau rheoli morol ehangach, er enghraifft, dulliau rheoli addasol.

Mae rhai arferion da yn dod i'r amlwg mewn perthynas â gwneud penderfyniadau dan arweiniad y cynllun, gyda chysylltiadau clir yn cael eu gwneud â pholisïau'r Cynllun wrth wneud penderfyniadau ar lefel prosiect. Mae datganiadau alinio polisi cynllunio yn dod yn nodwedd fwy rheolaidd o geisiadau am Drwydded Forol ac yn nodwedd o adroddiadau penderfyniad.

Er gwaethaf ymdrechion codi ymwybyddiaeth a sicrhau nad oedd yr arolwg defnyddwyr yn rhy hir a chymhleth, dim ond nifer gymharol fach o ymatebion a gafwyd yn awgrymu cyrhaeddiad cyfyngedig a lefel ymwybyddiaeth gyfyngedig o'r Cynllun ymhlith y gymuned forol, datblygwyr morol a'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau. Serch hynny, roedd yr ymatebion yn ddadlennol.

Mae polisïau'r Cynllun yn cefnogi cyflawni amcanion y Cynllun, er enghraifft, defnyddio ynni adnewyddadwy morol, ond mae graddau'r cynnydd o ran cyflawni amcanion y Cynllun yn amrywio'n sylweddol ar draws polisïau. Rhagwelodd yr Asesiad o Gynaliadwyedd y cynllun terfynol y byddai effeithiau polisïau'r cynllun yn amrywio; nid oes modd profi'r rhagfynegiadau hyn yn systematig ar hyn o bryd, ond bydd hi'n bwysig dysgu'r hyn y gallwn ni o effeithiolrwydd polisïau unigol o ran unrhyw ddatblygiad polisi yn y dyfodol.

Gellir dod i'r casgliad yn rhesymol fod amcanion y Cynllun yn cyfrannu at gyflawni'r HLMOs o ystyried y ffordd y maent wedi'u ffocysu ac wedi'u fframio, ond mae'n anodd diffinio i ba raddau y maent yn gwneud hynny.

Gan fod y Cynllun yn darparu fframwaith strategol, gellir disgwyl y bydd yn cael effaith gynyddol dros amser wrth i ddeunyddiau atodol mwy rhagnodol a phenodol gael eu datblygu a'u profi. Bydd gan y deunyddiau atodol ystod o effeithiau, o ddarparu tystiolaeth feddal i gefnogi gwneud penderfyniadau mwy cynaliadwy i hwyluso cymhwyso'r polisi yn gryfach, er enghraifft, cyflwyno MPNs sy'n disgrifio Ardaloedd Adnoddau Strategol a chyflwyno polisi gofodol CMCC. Mae cyfle da i'r deunyddiau cynllunio atodol gofodol hyn lywio a darparu mwy o gyfeiriad gofodol ar gyfer datblygu. Gellir disgwyl hefyd y byddant yn bwydo'n ôl i ddatblygiad y cynllun yn y dyfodol, gan ganiatáu mwy o ragnodi lle bo hynny'n briodol.

Ychydig iawn o dystiolaeth sydd ar gael i alluogi nodi'n glir effaith CMCC ar ganlyniadau yn y byd go iawn o ystyried yr ystod o ffactorau ehangach sydd hefyd yn dylanwadu ar faint a chyflymder newid yn yr amgylchedd morol. Mae'r ffactorau hyn yn cael dylanwad cryf ar y ffordd rydym yn defnyddio ac yn rheoli ein hamgylchedd morol, gan gynnwys materion fel Brexit, y pandemig, polisi newydd y Llywodraeth, newid technolegol a grymoedd y farchnad.

Mae cyfleoedd clir i ddatblygu cynllunio morol ymhellach, gyda rhai rhanddeiliaid o'r farn bod angen rhagnodi pellach i arwain datblygu cynaliadwy. Cydnabyddir bod maint a chyflymder y newid yn ardal forol Cymru yn arwyddocaol, gyda thechnolegau a gofynion newydd yn datblygu'n gyflym. Mae hyn wedi ei fframio yn erbyn argyfwng natur a'r angen brys i amddiffyn ac adfer ein moroedd.

Mae gan gynllunio morol gyfraniad clir i'w wneud o ran gosod cyfeiriad ein moroedd yn y dyfodol, gan ein helpu i lywio'r ffordd rydym yn eu defnyddio yn gynaliadwy drwy ddod ag ystod amrywiol o ddefnyddwyr, rheolwyr, rheoleiddwyr a llunwyr polisi at ei gilydd.

Rydym yn cydnabod y galwadau am ymyrraeth gryfach a chyfeiriad cliriach a fydd yn anochel yn golygu sgysiau a chyfaddawdau anodd, ond mae angen i ni weithredu i sicrhau bod ein moroedd hardd, ysblennydd a bregus yn darparu manteision nid yn unig i genedlaethau presennol ond hefyd i genedlaethau'r dyfodol. O ran y camau nesaf, yn y tymor byr mae ein ffocws yn parhau i fod ar gefnogi gweithredu'r Cynllun a chynyddu'r cyfleoedd drwy ein fframwaith cynllunio morol strategol i barhau i roi'r canllawiau a'r dystiolaeth ehangach ar waith, gan ddarparu mwy o gyfeiriad gofodol ar gyfer datblygu cynaliadwy.

Mae ein casgliadau monitro CMCC cyffredinol fel a ganlyn:

- Mae'r rhan fwyaf o'r dystiolaeth sydd ar gael i ganiatáu dealltwriaeth o effeithiolrwydd CMCC yn ansoddol; mae pennu achosion ac effaith CMCC yn heriol.
- Mae tystiolaeth dda bod cynnydd yn cael ei wneud o ran gweithredu'r Cynllun, gan gynnwys drwy ddarparu offerynnau gofodol newydd a chanllawiau sy'n gysylltiedig â chynllunio.
- Mae CMCC yn cael ei gymhwyso'n gynyddol ym mhenderfyniadau awdurdodau cyhoeddus mewn perthynas â chydysniad morol ac mae tystiolaeth dda hefyd fod y Cynllun yn dylanwadu ar ddulliau ehangach o ymdrin â rheoli morol.
- Mae rhai arferion da yn dod i'r amlwg mewn perthynas â gwneud penderfyniadau dan arweiniad y cynllun, gyda chysylltiadau clir yn cael eu gwneud â pholisïau'r Cynllun wrth wneud penderfyniadau ar lefel prosiect. Mae'n ymddangos bod rhai polisïau yn cael effaith gryfach nag eraill.
- Ychydig iawn o ymatebion a gafwyd i arolygon defnyddwyr, sy'n awgrymu ymwybyddiaeth a chyrhaeddiad cyfyngedig i'r Cynllun ymhlith y gymuned forol ehangach, datblygwyr morol a'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau.
- Ychydig iawn o dystiolaeth sydd ar gael i alluogi nodi'n glir ac yn gywir effaith y Cynllun ar ganlyniadau yn y byd go iawn o ystyried yr ystod o ffactorau ehangach sydd hefyd yn dylanwadu ar newid yn yr amgylchedd morol.
- Ystyrir bod polisïau'r Cynllun yn cefnogi cyflawni amcanion y Cynllun, er enghraifft, defnyddio ynni adnewyddadwy morol, ond mae graddau'r cynnydd yn amrywio. Mae tystiolaeth resymol i awgrymu bod amcanion y Cynllun yn cyfrannu at gyflawni HLMOs.
- Gan fod y Cynllun yn darparu fframwaith strategol, gellir disgwyl iddo gael effaith gynyddol fesuradwy dros amser.
- Mae cyfleoedd clir i ddatblygu cynllunio morol ymhellach, gyda rhai rhanddeiliaid o'r farn bod angen rhagnodi pellach i sicrhau datblygu cynaliadwy. Mae cyfle i Lywodraeth Cymru gyhoeddi cyfeiriad gofodol ar gyfer datblygu cynaliadwy drwy'r fframwaith cynllunio strategol a sefydlwyd gan CMCC.